

Goulc'han Kervella: Ar Gambr Ruz (1989)

Ar Pommerol eo ar gwin a blij din ar muiañ. Anaoudegezh am eus graet gantañ p'edon oc'h ober va amzer-soudard e Libourne, damdost da Vourdel. Di eo e vez kaset ar vedisined yaouank e-pad ur miz hanter a-raok bezañ kaset, taol da vor, taol da zouar. An hañv oa anezhi pa'z is da ober va amzer da Libourne. N'on ket mat da chom da louediñ er c'hazarnioù nag e-ser medisined pe soudarded. A-vec'h echu an devezh-labour e tec'hen diouzh ar c'hazarn evit mont da gantren dre ar vro. E kêr Saint-Emilion e vezen alies, ur gêr kozh, mogerioù kreñv war e zro, tiez, ilizoù kaer enni. Ha neuze gor ha buhez e kêr, noz ha deiz, ar pezh na vez ket kavet e Breizh el lec'h ma yena an amzer kerkent ha ma kuzh an heol. Ken alies all e vezen o pourmen war ar maez, e-kreiz ar gwiniegi hag ar c'hestell. Chom a raen gant va c'hoan en un ostaleri bennak - evañ gwin ha debriñ fourmaj. N'oan ket pinvidik, va banne a gaven mat. Tremen a rae hep traoù all gant ma'm bije va banne eus gwin ar vro. Echu an amzer eno e oa deut ar poent da guitaat. Prenañ a ris pemp pe c'hwec'h boutailhad eus gwin Pommerol a zo lec'hiet en hanternoz da Libourne, gant ar soñj d'o leuskel da gozhañ en ur skiber bennak. N'o deus ket bet amzer da goshaat siwazh. D'al lamm ez on aet dezho!

Bep tro ma'z evan gwin Pommerol e teu soñj din eus ar Gambr Ruz. Laouenidigezh hag euzh war an hevelep tro. Ar Gambr Ruz a veze graet eus ar gambr seitek en ospital ar Vouster. Kambr ar re a varve diwar ar gwin. Ar ruz n'oa ket liv ar gwin, liv ar gwad e oa. Ar gwad taolet, strinket, rechetet, dislonket dre c'henoù ar vezverien war o zremenvan. Kaer e veze gwalc'hiñ al leur, ar mogerioù, sel ar gambr, liv ar gwad ne dae ket kuit. Chom a rae anat. Setu ma voe divizet ober eus ar gambr-se kambr ar marv. Di e veze degaset ar vezverien a oa war o zalaroù. Rak fiziañs ne veze ket kalz diwar ar c'hleñved-se.

Sebezusat tra d'an danvez-medisin gwelet un den o tisonkañ gwad. Sevel a ra ar c'hlañvour en e goazez, gwenn-kann e liv, spont en e zaoulagad. Breugeudiñ a ra ha setu ur genouad gwad ruz ha du o tiverañ diouzh e c'henou. Hag un all war-lerc'h hag un all c'hoazh, dirak daoulagad spontet an den klañv hag ar medisn yaouank. Ruziañ a ra liñseloù ar gwele tra ma wenna kroc'henn ar c'hlañvour. A-wechoù e strink poulladoù gwad ouzh ar mogerioù, an armelioù, ouzh ar glañvdiourien zoken. Al liv ruz ne vefe ket kalz a dra c'hoazh ma ne vefe ket a c'hwez da heul. Ur c'hwez pounner hag a chom stag ouzh an den, pell-pell war-lerc'h, pa vez o tebriñ pe oc'h evañ zoken pell diouzh an ospital. Ral eo e teufe ur vad bennak da heul seurt rechetadenn. Sin ar marv tost eo.

En ospital ma oan en em gavet war-lerc'h va amzer-soudard e varve kalz a dud diwar ar gwin. Ar braz diouto a rae o zremen en ur daoler gwad. Dre benn pe benn. Paotred yaouank kozh, merc'hed... kalz a verc'hed a yae d'ar bed all dre an hent-se. Dre ar Gambr Ruz. Merc'hed yaouank ha merc'hed kozh ivez.

Pa oa deuet Eujeni d'an ospital koeñvet he c'hof, melen-beuz he c'hroc'henn, e oa bet diaes deomp krediñ ec'h eve. Doare vat he doa, gwisket kempenn, pemzek vloaz ha tri-ugent bennak dezhi. An dielfennadurioù gwad ne lâront ket gaou. Kalet e voe ar wirionez da glevet: gwall glañv e oa Eujeni gant kaletadur an avu. Ha kement-se diwar goust ar boeson. Dre gomz aketus ganti e teujomp a-benn da c'houzout he doa bet evet kalz a win en he c'hozhni. Perak? Diaes da c'houzout. Intañvez oa pell a oa, o chom he-unan en he zo, aet he bugale pell diouzh ar vro war-lerc'h o bara. A-walc'h d'ober un eil kanaouenn *Planedenn*. Ne oa ket anat diouzh he c'hlevet e vije gwasket he spered gant tra pe dra. Marteze e kave mat he banne hag ez ae ganti ouzhpenn ar gont ha netra ken. Perak mont atav da glask spazhañ laou?

Endra ma oa en ospital ne zeuas ket he bugale war he zro. Alies avat e pellgomzent dezhi. Ur mab he doa o chom e-kichen Bourdel, rener ur stal-sevel-tiez diouzh e vicher. Ur pezh mell stal a oa gantañ diouzh doare. Bep an amzer e c'houlenne keloù diganin diwarbenn e vamm. Iskis e kave e vije bet kleñvet diwar ar gwin. Pell oa ne oa ket deuet d'ar vro, dalc'het ma oa gant al labour, setu ne c'helle ket gouzout petra oa deut e vamm da vezañ da fin he buhez. Mignoniezh oa savet etrezomp dre ar pellgomz. Kontañ a ris dezhañ an amzer em boa tremenet en e vro ahont hag eñ a gontas din amzer eürus e vugaleaj er Vouster. Un tammig brezhoneg zoken a zeue ganeomp bep an amzer. [...]